



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 9/2016-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. januára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia Lesoochranárske zoskupenie VLK, Tulčík 310, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na priaznivé životné prostredie zaručeného čl. 44 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy zaručeného čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia zaručeného čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 62/2014 a jeho rozsudkom z 15. júla 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia Lesoochranárske zoskupenie VLK o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. decembra 2015 doručená sťažnosť občianskeho združenia Lesoochranárske zoskupenie VLK, Tulčák 310 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na priaznivé životné prostredie zaručeného čl. 44 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia zaručeného čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 62/2014 a jeho rozsudkom z 15. júla 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Dňa 17.12. 2007 bola na Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody (ďalej len „MŽP SR“), doručená žiadosť Slovenského poľovníckeho zväzu, Poľovníckeho združenia Gerlach o povolenie výnimky z podmienok ochrany chráneného živočícha (usmrtenie jedinca medveďa hnedého).

Lesoochranárske zoskupenie VLK (ďalej len „LZ VLK“), oznámilo svoju účasť v konaní listom doručeným na MŽP SR 31. 3. 2008.

Rozhodnutím MŽP SR sp. zn. 3518/2008-2.1/KD z 21. 4. 2008 tento orgán nepriznal LZ VLK postavenie účastníka konania.

Proti rozhodnutiu MŽP SR sp. zn. 3518/2008-2.1/KD z 21. 4. 2008 podal sťažovateľ dňa 12. 5. 2008 rozklad, o ktorom minister životného prostredia SR svojim rozhodnutím sp. zn. 72/2008-rozkl. z 26. 6.2008 tak, že rozklad zamietol a rozhodnutie MŽP SR potvrdil.

Na základe využitia právnych prostriedkov ochrany zo strany sťažovateľa vrátane sťažnosti na Ústavný sud Slovenskej republiky Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“) rozsudkom sp. zn. 3Sžp/32/2012 z 4. 12. 2012 zrušil rozhodnutie ministra životného prostredia SR sp. zn. 72/2008-rozkl. z 26.6.2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím.

Následne bolo sťažovateľovi, jeho právnej zástupkyňi doručené 22. 2. 2013 rozhodnutie MŽP SR sp. zn. 3518/2008-2.1/KD z 5. 11. 2008 s vyznačeným dňom právoplatnosti dňa 28. 11. 2008, ktorým MŽP SR rozhodlo o žiadosti žiadateľa na usmrtenie medveďa hnedého tak, že povolilo žiadateľovi výnimku, ktorú mal realizovať od právoplatností tohto rozhodnutia do 30.11. 2008 poslieďkou alebo do 15. 12.2008 postriežkou.

Proti tomuto rozhodnutiu MŽP SR sp. zn. 3518/2008-2.1/KD z 5. 11. 2008 podal sťažovateľ rozklad dňa 8. 3. 2013, o ktorom rozhodol minister životného prostredia SR rozhodnutím z 28. 3. 2013 sp. zn. 4836/2013-1.10 (8/2013 - rozkl.) tak, že konanie o rozklade zastavil z dôvodu, že odpadol dôvod na konanie.

Sťažovateľ podal 10. 6. 2013 žalobu na Krajský súd v Bratislave, ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia Ministra životného prostredia SR sp. zn. 4836/2013-1.10 (8/2013 - rozkl.) z 28.3.2013.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 5S 157/2013 z 13. 5. 2014 žalobu sťažovateľa zamietol a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ 16. 6. 2014 odvolanie, v ktorom sa domáhal zmeny napadnutého rozsudku, vyhoveniu žalobe v celom rozsahu, zrušení napadnutého rozhodnutia žalovaného a vrátenia veci Žalovanému na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 6Sžo/62/2014 z 15. 7. 2015 rozsudok krajského súdu potvrdil a žalobcovi nepriznal náhradu trov konania.

Rozsudok najvyššieho súdu bol právnej zástupkyňi sťažovateľa doručený 9. 10. 2015.»

Ako z pripojeného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 62/2014 z 15. júla 2015 vyplýva, tento sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 S 157/2013 z 13. mája 2014 a nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od jeho právnych záverov vo veci samej. Bol toho názoru, že právne normy aplikované na vec krajským súdom vytvárali dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku uznesenia krajského súdu.

Sťažovateľ v podanej sťažnosti ďalej poukazuje na to, že účasťou v správnych konaniach sa snaží prispieť k tomu, aby v rozhodnutiach správnych orgánov vo veciach životného prostredia bol napĺňaný zmysel a obsah právnych predpisov vydaných na ochranu prírody a krajiny a aby správne orgány rozhodovali v súlade so záujmami prírody vyjadrenými v týchto právnych predpisoch. V smere k jeho postaveniu ako účastníka konania v označených správnych konaniach poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) č. C-240/09 z 8. marca 2011.

Sťažovateľ na podporu svojich tvrdení poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžp 6/2013 z 24. septembra 2013 a sp. zn. 1 Sžp 13/2013 z 13. mája 2014.

Sťažovateľ tvrdí, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu je „*ukrátený na svojich právach, keďže žalovaný zastavil konanie o žiadosti žiadateľa bez toho, aby na to bol právny dôvod a zároveň sa tým vyhol svojej povinnosti preskúmať správnosť napadnutého prvostupňového rozhodnutia na základe rozkladu podaného sťažovateľom. Takýto postup žalovaného správneho orgánu však robí práva sťažovateľa, ako účastníka správneho konania, ktoré postaveniu mu vyplýva z čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru abstraktnými a imaginárnymi bez možnosti reálne sa domôcť preskúmania nezákonného rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu. Žalobca sa obrátil so žalobou, ktorou sa domáhal ochrany svojich práv na súd, ktorý nielen, že mu ochranu práv neposkytol, ale odoprel mu svojim zamietavým rozhodnutím možnosť reálne sa domôcť preskúmania zákonnosti postupu žalovaného založiac tento svoj názor na imaginárnom uplynutí lehoty,*

na ktorú bola výnimka na usmrtenie medved' hnedého neprávoplatným prvostupňovým rozhodnutím udelená. Takýto postup žalovaného je v priamom rozpore s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie, Veľkej Komory C-240/09 z 8.3.2011, ktorý konštatoval potrebu výkladu čl. 9 ods. 3 tohto dohovoru tak, aby organizácia na ochranu životného prostredia, akou je Lesoochranárske zoskupenie VLK, mohla napadnúť na súde rozhodnutie prijaté v rámci správneho konanie, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom Únie z oblasti životného prostredia. Žalovaný správny orgán tým, že vo vecí meritórne nerozhodol o rozklade sťažovateľa odňal sťažovateľovi možnosť podrobiť súdnemu prieskumu jeho meritórne rozhodnutie.

Sťažovateľ vidí v argumentácii najvyššieho súdu zásadný problém spočívajúci vtom, že akceptovaním tohto názoru, ktorý je žalovaným správnym orgánom, ale aj súdmi vo viacerých ich rozhodnutiach týkajúcich sa konaní, v ktorých je sťažovateľ účastníkom korenia, vyjadrený, by účasť sťažovateľa v konaniach podľa zákona o ochrane prírody a krajiny stala úplne neúčinnou a nie viac než formálnou. Za týchto okolností by nebolo nielen možné uvažovať o akomkoľvek zmysle účasti sťažovateľa v konaniach týkajúcich sa životného prostredia vo všeobecnosti, ale ani o naplnení jeho práv, ktorých porušenie namieta touto sťažnosťou.“.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa Lesoochranárskeho zoskupenia VLK

- domáhať sa zákonným postupom svojho práva pred súdom Slovenskej republiky zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR,

- na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 Ústavy SR,

- domáhať sa na súde preskúmania zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ukracujúceho ho na jeho právach zakotveného v čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- napadnúť v správnom a súdnom konaní úkony a opomenutia orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia,

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd,

bolo rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/62/2014 z 15. 7. 2015 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/62/2014 z 15. 7. 2015 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

Sťažovateľ súčasne podáva návrh na prerušenie konania, a to s poukazom na skutočnosť, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Sžp 4/2013 zo 14. apríla 2015 prerušil konanie vo veci obdobnej konaniu vedenému na tamojšom súde pod sp. zn. 6 Sžo 62/2014 a predložil Súdnemu dvoru prejudiciálnu otázku (čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie) týkajúcu sa možnosti meritórne nepreskúmať na základe žaloby sťažovateľa rozhodnutie orgánov ochrany prírody na základe uplynutia času.

Podľa sťažovateľa je „*nesporné, že v prejudiciálnom konaní C-243/15 pred Súdnym dvorom Európskej únie sa rieši otázka, týkajúca sa výkladu zmlúv a aktov orgánov Európskej únie ktorá úzko súvisí s podstatou podávanej sťažnosti. Uvedená otázka spočíva v tom, či je možné odoprieť mimovládnej organizácii, zaoberajúcej sa otázkami životného prostredia, právo na prieskum rozhodnutia, ktoré napadla na súde s poukázaním na to, že čas, počas ktorého sa mala vykonať činnosť, na ktorú napadnuté rozhodnutie orgánu ochrany prírody udelilo výnimku, či súhlas, v čase súdneho prieskumu už uplynul.*“.

II.

V zmysle ustanovenia čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 44 ods. 1 ústavy každý má právo na priaznivé životné prostredie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, navyše bez toho, aby boli dotknuté procesy skúmania uvedené v odsekoch 1 a 2, každá Strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej národnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie konaní a opomenutí právnických a fyzických osôb a verejných inštitúcií, ktoré sú v rozpore s jej národným právom v oblasti životného prostredia.

Ako z petitu sťažnosti vyplýva, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenia základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy a práva na prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie konaní a opomenutí právnických a fyzických osôb a verejných inštitúcií, ktoré sú v rozpore s jej národným právom v oblasti životného prostredia podľa čl. 9 ods. 1 Aarhuského dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 62/2014 a jeho rozsudkom z 15. júla 2014.

K návrhu na prerušenie konania

Prejudiciálna otázka, ktorú najvyšší súd predložil Súdnemu dvoru a ktorá je tam vedená pod č. C-243/2015, znie: *„Je možné právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, ktoré je zakotvené v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, v prípade tvrdeného porušenia práva na vysokú úroveň ochrany životného prostredia vykonaného predovšetkým pre podmienky Európskej únie Smernicou Rady č. 92/43/EHS*

z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, t. j. najmä napomáha hľadaniu stanoviska v spojení s verejnosťou k projektu, ktorý môže pravdepodobne významne ovplyvniť osobitne chránené územia sústredené pod európsku ekologickú sústavu s názvom NATURA 2000, a právo; ktorého uplatnenia sa v zmysle čl. 9 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia a v medziach naznačených prostredníctvom rozsudku Súdneho dvora Európskej únie spisová značka C-240/09 zo dňa 08. marca 2011 domáha žalobca ako nezisková organizácia založená na ochranu životného prostredia na vnútroštátnej úrovni, spravodlivo naplniť aj takým postupom vnútroštátneho súdu, ktorý zastaví súdny prieskum v spore o preskúmanie rozhodnutia o nepriznaní postavenia účastníka v správnom konaní o vydanie súhlasu, ako je tomu vo veci samej, a odkáže ho na podanie žaloby ako opomenutého účastníka v uvedenom správnom konaní?“

Ako jednoznačne vyplýva z formulácie otázky, týka sa prípadov v zásade nadväzujúcich na starší rozsudok Súdneho dvora č. C-240/09 z 8. marca 2011, dôsledkom ktorého bol sťažovateľ ako nezisková organizácia založená na ochranu životného prostredia na základe jednoduchého prejavu vôle akceptovaný ako účastník konania vo veciach ochrany životného prostredia.

V zmysle dikcie ustanovenia § 109 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) súd konanie preruší, ak rozhodol, že požiada Súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy.

Podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP pokiaľ súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na takéto konanie podnet.

Ústavný súd v tomto konaní nedospel k záveru, že by vzhľadom na požiadavku sťažovateľa bolo namieste konanie prerušiť. V posudzovanom konaní správny orgán priznal

sťažovateľovi postavenie účastníka konania automaticky, najvyšší súd s ním ako s účastníkom správneho konania konal a vo veci rozhodol.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že rozhodnutie Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke (predloženej najvyšším súdom 14. apríla 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Sžp 4/2013) vedené na Súdnom dvore pod č. C-243/2015 nemôže mať vplyv na posúdenie, či rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 62/2014 z 15. júla 2015 najvyšší súd porušil označené základné práva sťažovateľa.

Keďže nenastala situácia, v ktorej by ústavný súd bol povinný konanie prerušiť, ani nezistil konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre jeho rozhodnutie, ústavný súd návrhu sťažovateľa na prerušenie konania vedeného ústavným súdom nevyhovel.

K dôvodom odmietnutia sťažnosti

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že tak rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5 S 157/2013 z 13. mája 2014, ako i napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nemali schopnosť porušiť právo sťažovateľa účinne sa zúčastniť sa konania vedeného Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vo veci povolenia výnimky z ochrany medveďa hnedého.

Pozornosti ústavného súdu taktiež neuniklo, že sťažovateľ toto svoje právo háji, avšak nikde vo svojej sťažnosti neuvádza, akým spôsobom by ho chcel realizovať. V teoretickom prípade, že by súdy v správnom súdnictve sťažovateľovi vyhovelí a ním napadnuté správne rozhodnutie zrušili a vec vrátili ministerstvu na ďalšie konanie, toto by nemalo inú možnosť, len svoje konanie zastaviť, pretože jeho predmet konania – výnimka – zanikla uplynutím času, na ktorý bola povolená (15. decembra 2008) a nejde o konanie, ktoré by bolo možné začať z úradnej povinnosti.

Osobitne je možnosť účinne realizovať práva podľa Aarhuského dohovoru sťažená v prípade, keď na základe platne udelenej výnimky došlo k odstrelu chráneného živočícha (medveďa hnedého).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na stanovisko najvyššieho súdu č. Snj 72/2013, v ktorom najvyšší súd spätne oprel svoj právny názor aj o nález ústavného súdu z 1. júla 2008 sp. zn. III. ÚS 341/2007, keď okrem iného konštatoval, že *„... v aplikačnej činnosti štátnych orgánov treba zohľadniť účel zákona“*, a uviedol, že *„... nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahrňujúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy totiž neznamená výlučnú*

a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“. Z tohto právneho názoru ústavného súdu potom najvyšší súd v stanovisku správneho kolégia vyvodil, že „ak žalobca nepreukázal ukrátenie na svojich subjektívnych právach, ktoré mu malo vzniknúť rozhodnutím o zastavení konania, je namieste, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby potvrdil ako vecne správny“.

Podľa § 82 ods. 9 písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane krajiny“) orgán ochrany prírody konanie podľa tohto zákona zastaví, ak dôvod na konanie odpadol.

Podľa § 89 ods. 3 písm. b) zákona o ochrane krajiny rozhodnutie vydané podľa tohto zákona stráca platnosť uplynutím času, na ktorý bolo vydané.

Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí uviedol:

„Z obsahu pripojených spisov odvolací súd zistil, že predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie žalovaného, ktorým bolo zastavené konanie o rozklade, ktorý podal žalobca proti rozhodnutiu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru ochrany prírody a starostlivosti o krajinu č: 3518/2008-2,1/KD zo dňa 5.novembra 2008, ktorým sa povolila výnimka na usmrtenie medveďa hnedého podľa § 40 ods. 2, 3 písm. c/ ZOPK zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. a/ ZOPK v poľovnom revíri Gerlachov. Minister rozhodnutie o zastavení konania o rozklade odôvodnil tým, že lehota na usmrtenie jedného medveďa hnedého uplynula a teda odpadol dôvod na ďalšie konanie.

Odvolací súd sa zaoberal predovšetkým tvrdením súdu prvého stupňa o aktívnej legitimácii žalobcu na podanie žaloby podľa § 147 ods. 1 O. s. p. proti rozhodnutiu o zastavení konania žalovaným.

Žalobca sa v konaní pred prvostupňovým správnym orgánom i pred žalovaným domáhal neudelenia výnimky na usmrtenie chráneného živočícha - medveďa hnedého. Jeho záujem teda smeroval k ochrane tohto živočícha.

Napadnuté rozhodnutie žalovaného i keď z dôvodu zastavenia konania pre odpadnutie dôvodu na konanie a pre uplynutie doby, na ktorý bola výnimka na usmrtenie medveďa hnedého povolená, fakticky vyhovel požiadavke a cieľom žalobcu pri ochrane tohto chráneného živočícha, pretože zastavením konania znemožnilo jeho pokračovanie a v konečnom dôsledku i prípadné právoplatné udelenie výnimky. Obava žalobcu, že bolo realizované neprávoplatné rozhodnutie o povolení výnimky nie je ničím podložená, tobôž preukázaná a vychádzajúc z prezumpcie zákonnosti a správnosti postupu každého subjektu do vydania právoplatného rozhodnutia o opaku, nemožno tvrdiť, že je reálna.

Odvolačí súd z týchto dôvodov v zhode s názorom vysloveným krajským súdom nepovažuje žalobcu v konaní o žalobe na preskúmanie napadnutého rozhodnutia Žalovaného za aktívne legitimovaného.

Rovnako sa stotožnil s tvrdením, že vyhovením žalobe len z formálnych dôvodov zastavením celého konania a nielen konania o rozklade, by nedošlo k zmene práv a povinností ani na strane žalobcu ani na strane žalovaného, a preto nemá opodstatnenie zrušenie napadnutého rozhodnutia žalovaného i keď je formálne, nie však vecne a obsahovo, chybné. .

Žalobcove domáhanie sa zastavenia konania právne perfektným spôsobom nemá zásadný význam z hľadiska ochrany práv a záujmov, ktoré ochraňuje.

Z týchto dôvodov považoval i odvolací súd rozhodnutie žalovaného o zastavení konania o rozklade za zákonné.“

Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná.

V posudzovanom prípade s ohľadom na právny stav daný citovanými ustanoveniami zákona o ochrane krajiny v spojení s relevantnými skutkovými okolnosťami (pred podaním žaloby, resp. pred rozhodnutím krajského súdu o žalobe sťažovateľa už uplynuli obdobia, na ktoré boli preskúmanými administratívnymi rozhodnutiami priznané sťažovateľom kritizované oprávnenia) je zreteľné, že prípadné meritórne prerokovanie žaloby sťažovateľa

nemohlo za žiadnych okolností viesť k poskytnutiu účinnej ochrany jeho subjektívnym právam.

Ústavný súd považuje za vhodné dať do pozornosti sťažovateľa i právny názor vyslovený v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 SŽ 98-102/02 zo 17. decembra 2002, v zmysle ktorého „... rozhodnutie sa nezrušuje iba preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady, ktoré nemôžu privodiť vecne iné, či výhodnejšie rozhodnutie pre účastníka. Ustanovenie § 250i ods. 3 OSP jasne zakladá prekážku, účelom ktorej je zabrániť zrušovaniu rozhodnutí správnych orgánov zo strany správnych súdov, ktoré sú po hmotnoprávnej stránke nezvratné, t.j. ich zmenu nemožno dosiahnuť opakovaním procesu pre vady správneho konania. Neznamená to však, že správne orgány nemusia rešpektovať základné zásady správneho konania, medzi ktoré nepochybne patrí zásada súčinnosti správneho orgánu a účastníkov konania, avšak pokiaľ porušenie tejto zásady nemá, tak ako v danom prípade, vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, smerovalo by zrušenie napadnutého rozhodnutia k čisto formalistickému zopakovaniu správneho konania.“.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa (založeným na poukaze na iné rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných veciach sťažovateľa) ústavný súd odkazuje na už spomínané zjednocovacie stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu č. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, ktorým bola využitá zjednocovacia právomoc priznaná kolégiám najvyššieho súdu podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Zákonnou podmienkou využitia uvedenej právomoci kolégia najvyššieho súdu je zistenie, že došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach senátov toho istého kolégia. Cez túto podmienku zjednocovacia právomoc kolégií najvyššieho súdu prirodzene napĺňa stabilne judikovanú požiadavku ústavného súdu, podľa ktorej k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú

otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

Aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Beian v. Rumunsko zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom tematickom okruhu, ktorý viedol sťažovateľa k iniciácii viacerých konaní v správnom súdnictve, najvyšší súd učinil zadosť požiadavkám plynúcim zo zákona o súdoch, z princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) i z judikatúry ESLP. Prijatie zjednocovacieho stanoviska z 24. júna 2014 má právny význam aj v tom, že od tohto momentu požiadavka právnej istoty vyžaduje od senátov správneho kolégia najvyššieho súdu, aby pri nezmenenej právnej úprave toto stanovisko rešpektovali a z neho pri posudzovaní tzv. správnych žalôb v identických alebo obdobných prípadoch vychádzali, hoci aj v rozpore so svojimi rozhodnutiami z obdobia pred prijatím predmetného stanoviska. K takým rozhodnutiam patria aj tie, ktoré sťažovateľ vo svojich sťažnostiach argumentačne použil (rozhodnutie z 24. septembra 2013 vo veci sp. zn. 1 Sžp 6/2013 a rozhodnutie z 13. mája 2014 vo veci sp. zn. 1 Sžp 13/2013).

Úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon je chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštaláciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05, IV. ÚS 288/05 a III. ÚS 74/07).

V súvislosti so sťažovateľom deklarovaným prejavom nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Taktiež podľa už mnohonásobne judikovaného názoru ústavného súdu práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôžu byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Teda z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 19/02), a taktiež nie je možné vnímať postavenie ústavného súdu ako orgánu, ktorého úlohou by bolo zjednocovať stanoviská najvyššieho súdu (m. m.

I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09, III. ÚS 197/2011), ako aj rozhodovaciu prax všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 152/2011).

Ústavno-súdna korekcia rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v prípade sťažovateľa by teda bola možná len v tých prípadoch, ak by konanie a rozhodnutie všeobecného súdu priamo zasahovalo do práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy). K porušeniu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu, resp. analogického práva na spravodlivý proces podľa dohovoru by mohlo dôjsť rozhodnutím všeobecného súdu nielen tým, keby tento fakticky odňal možnosť komukoľvek domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (napr. II. ÚS 8/2001), ale aj tým, keby tento súd rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (napr. I. ÚS 241/07), alebo vtedy, ak by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. III. ÚS 264/05). Ústavný súd nezistil žiadnu z týchto ani inú tu výslovne neuvedenú skutočnosť, ktorá by napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu robila ústavne neakceptovateľné, a teda vyžadujúce ústavno-súdnu korekciu z dôvodu zásahu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie. Pretože napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tento postup a hodnotenie najvyššieho súdu nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a nevidí dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu.

Ústavný súd s ohľadom na už uvedené konštatuje, že rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 62/2014 z 15. júla 2015 nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy alebo práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako ani základného práva sťažovateľa na ochranu životného prostredia podľa čl. 44 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru.

Na tomto mieste však ústavný súd musí opätovne podčiarknuť jeho postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti oddeleného od sústavy všeobecného

súdnicstva (čl. 124 ústavy). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01).

Podstata základného práva na súdnu ochranu i základného práva zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy v prípade sťažovateľa vyžadovala, aby súdy v správnom súdnictve zabezpečili nápravu eventuálneho nezákonného ukrátenia sťažovateľa na jeho právach či právom chránených záujmoch. Ako však už bolo viackrát zdôraznené, relevantné okolnosti neumožňovali súdom takto vymedzený účel naplniť, pretože v čase ich rozhodovania už prípadné zásahy do sťažovateľových práv nepôsobili. Uplynula totiž doba, počas ktorej bolo možné využiť administratívnymi rozhodnutiami zakotvené práva, priznanie a následný výkon, ktorý sa sťažovateľ svojimi správными žalobami snažil odvrátiť. Berúc do úvahy zistené skutkové okolnosti prejednávanych káuz nejde o problém ústavnej relevancie. Namietané rozhodnutie najvyššieho súdu teda nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právnych názorov najvyššieho súdu.

Ústavný súd tak vyhodnotil námietky sťažovateľa, na ktorých založil názor o porušení svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako nedôvodné. Ústavný súd preto sťažnostné námietky v tejto časti považuje za zjavne neopodstatnené.

Obdobný záver platí aj pre namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97).

Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Ústavný súd neopomína z judikatúry ESLP (napr. rozsudok zo 16. 6. 1971 vo veci Ringeisen c. Rakúsko, séria A, č. 13) limitovaný priestor pre uplatňovanie práva na spravodlivé súdne konanie v správnom súdnictve (pojem „občianske práva a záväzky“ a „trestné obvinenie“), no nepovažoval za potrebné sa touto otázkou bližšie zaoberať, keďže bez ohľadu na odpoveď by k záveru o porušení práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu nemohol dospieť.

Rovnaký záver ako vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je potrebné prijať aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva sťažovateľa zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Jeho zakotvenie v medzinárodno-právnom dokumente totiž odkazuje na splnenie podmienok vyplývajúcich z vnútroštátneho práva. Tie sú v podmienkach Slovenskej republiky v správnom súdnictve dané práve už spomínaným primárnym účelovým zameraním na ochranu subjektívnych práv žalobcu. Preto ak súd v správnom súdnictve nemohol pre nedostatok vplyvu preskúmaných rozhodnutí orgánov verejnej správy na subjektívnu pozíciu sťažovateľa preskúmať ich zákonnosť, potom rešpektoval vnútroštátne podmienky uplatnenia práva zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, a tak nemohlo za žiadnych okolností dôjsť k jeho porušeniu.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, ústavný súd predznamenáva, že nejde o základné právo hmotnej povahy, ktorého sa možno domáhať len medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie ústavy vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy).

Všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Keďže ústavný súd sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalších častí sťažnosti, ktorými sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia. Aj v týchto častiach je preto sťažnosť sťažovateľa zjavne neopodstatnená.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2016